

CK.0000047676

ở đ

VIỆT NAM

hành trình đi đến phần vinh

YÊN
EU

NHÀ XUẤT BẢN TRI THỨC

đá Chũ Tháp
Đ. Trương Sa Đôn
đá Tây
đá Đông
đá Lạt
Đ. Trương Sa

VIỆT NAM

Hành trình đi đến phồn vinh

VIỆT NAM
Hành trình đi đến phồn vinh

ISBN: 978-604-908-027-2

VŨ MINH KHƯƠNG

VIỆT NAM

Hành trình đi đến phồn vinh

NHÀ XUẤT BẢN TRI THỨC

MỤC LỤC

Phần mở đầu	7
Chương 1: Ước mơ không bao giờ tắt	
Đất nước lớn lên	11
Năm mới, nói chuyện đổi mới tư duy	20
Đột phá từ triết lý phát triển	34
Đảng cấp phát triển: Việt Nam chọn Đông Á hay Đông Nam Á?	60
Nền móng phát triển và mệnh lệnh cải cách	75
Việt Nam trước thách thức xây dựng nước nhà kiến tạo phát triển	97
Chương 2: Những trần trở khôn nguôi	
Tâm vóc dân tộc và công cuộc phát triển	105
Bài học về xây dựng một tổ chức trường tồn	114
Coi trọng yếu tố công bằng trong hoạch định chính sách công	122
Từ một dân tộc biền bác đến một dân tộc tư duy	129
Đôi điều về cải cách cơ cấu (tái cấu trúc) nền kinh tế	136
Học gì từ lộ trình đi đến phần vinh của người Trung Quốc?	154
Chương 3: Tìm chân lý từ thực tế cuộc sống	
Đường sắt cao tốc và những câu hỏi về chất lượng thể chế	159
Chống lãng phí bằng lượng hóa năng lực cán bộ	169
Dự án Dung Quất: bài học đắt giá cho công nghiệp hóa	173
Để đẩy quan hệ Việt - Mỹ lên tầm cao mới	180

Để không còn khủng hoảng thiếu điện trong tương lai?	185
Muốn thu hút người tài, phải trọng dụng nhân tài có sẵn	191
Ba nguyên lý nền tảng để Việt Nam tăng trưởng	205
Một số kiến nghị nâng cao sức cạnh tranh-phát triển của nền kinh tế Việt Nam	209
Việt Nam khó phồn vinh nếu trọng phát đạt hơn phát triển	236
Chương 4: Lớp trẻ và gánh nặng tương lai	
Cần một thể hệ trẻ có tri thức và dũng khí	243
Sinh viên Việt Nam - tầm nhìn và ý chí chiến lược	259
Lớp trẻ phải ý thức được sứ mệnh quan trọng của mình	263
Đam mê của người trẻ là năng lượng sống của dân tộc	268
Làm gì để thích ứng trong một thế giới đầy biến động?	274
Phản kết	281

PHẦN MỞ ĐẦU

Sinh ra ở đời, ai cũng có ước mơ. Ước mơ không chỉ là kim chỉ nam cho mục tiêu hướng tới mà còn là động lực mạnh mẽ thôi thúc người ta vượt qua mọi trở ngại trên hành trình cuộc đời của mình. Trong muôn vàn ước mơ của mình, người Việt Nam ta, có lẽ ai cũng chia sẻ và thôi thúc bởi một ước mơ chung được khao khát từ ngàn đời về một dân tộc ngẩng cao đầu, một quốc gia phồn vinh, một xã hội chứa chan tình yêu thương và ý thức trách nhiệm trong sự sâu sắc về đạo lý và anh minh về công lý. Những hy sinh vô bờ bến của biết bao thế hệ người Việt Nam trong hàng nghìn năm qua là những minh chứng mạnh mẽ về sức mạnh vô song của dân tộc trong thực hiện ước mơ mãnh liệt này. Thế nhưng, xót xa thay, người Việt Nam ta, trong hòa bình và trước những cơ hội lớn lao cho phát triển, thường lại thấp kém đi một cách kỳ lạ. Hạn hẹp về tầm nhìn, yếu mềm về bản lĩnh, say sưa với phô trương, mê mẩn với danh tiếng, vụ lợi cá nhân bất chấp những tổn thất khôn lường của cộng đồng và đất nước. Bởi vậy, có một nghịch lý là, dường như khi đất nước càng có nhiều thuận lợi, con đường đi đến ước mơ chung của dân tộc càng dài ra với nhiều gian khó trắc trở mới do chính chúng ta tạo ra (cho dù hầu như không ai trong chúng ta thấy trong đó có phần lỗi của mình).

Sự tồn tại và thắng thế của nghịch lý này có căn nguyên từ ba yếu tố có liên quan tương tác khăng khít với nhau. Đó là, *Khiếm khuyết trong tư duy phát triển của xã hội, Hạn chế*

Việt Nam hành trình đi đến phồn vinh

trong phẩm chất hợp tác của cộng đồng, và Tính thiếu ưu tú của bộ phận tinh hoa.

Khiếm khuyết trong tư duy phát triển của xã hội thể hiện ở sự thiên lệch coi phát đạt cao hơn phát triển. Phát đạt là sự gia tăng về thu nhập, nâng cấp về điều kiện vật chất (như của cải dự trữ, nhà cửa, trang thiết bị, và hạ tầng cơ sở), và mở rộng về thanh thế-quan hệ. Trong khi đó, phát triển được đo bằng tính tự trọng chính mình và lòng tôn trọng người khác, tầm nhìn và khả năng sáng suốt trong tổng hợp thông tin để ra các phán xét và quyết định, biết trân trọng cái mình đang được hưởng, và ý thức tự đánh giá lại mình trong trách nhiệm với bản thân, tập thể, và xã hội. Trong khi phát đạt có thể được tạo ra nhờ những nỗ lực nhất thời hoặc may mắn, phát triển tạo nên nền tảng căn bản có tính cấu trúc cho một sự thịnh vượng lâu dài. Thiên lệch về phát đạt, coi nhẹ phát triển, có thể làm mạnh lên những yếu tố đi ngược lại sự phát triển, gây nguy cơ tiềm ẩn cho sự suy tàn. Đây cũng chính là lý do mà nhiều gia đình phát đạt mà con cái hư đốn; nhiều công ty ăn nên làm ra một thời mà bị sa lầy vào đầu đá nội bộ hoặc các thương vụ làm ăn chộp giật phi pháp; đất nước có tăng trưởng cao mà nền tảng phát triển lâu dài mỗi ngày một suy yếu.

Nỗ lực thúc đẩy tiến trình phát triển của một xã hội đòi hỏi phải có một lượng đủ lớn cá nhân ưu tú có một tầm nhìn chung cho tương lai và thôi thúc xã hội đồng lòng hướng tới đó. Động lực chủ đạo cho sự đổi thay xã hội có cội nguồn chủ yếu từ tầm nhìn thấu đáo và mạnh mẽ này. Sự phê phán các khuyết tật của hệ thống hiện tại có thể giúp tăng mức đòi hỏi đổi thay nhưng tự nó không tạo nên cải biến phát triển. Trong khi đó, một hệ thống cầm quyền muốn gia cường khả năng

Phần mở đầu

trường tồn của mình phải hết sức chú trọng vai trò làm “bà đỡ” cho đòi hỏi phát triển ngày càng bức bách của xã hội. Say sưa với các dự án nhằm tạo nên sự phát đạt, trong khi xem nhẹ, hoặc thậm chí ngăn trở tiến trình phát triển (chẳng hạn, hạn chế ý thức công dân và tinh thần phản biện của người dân) có thể dẫn đến nguy hại không thể lường hết được.

Hạn chế về phẩm chất hợp tác của cộng đồng (khi không còn chiến tranh) của người Việt Nam ta đã được nhiều học giả, doanh nhân, và người dân bàn đến. Bài toán “Săn hươu” của nhà triết học Pháp Jean-Jacques Rousseau cho ví dụ sinh động giúp chúng ta hiểu sâu hơn tại sao khuyết tật này là phổ biến trong cộng đồng Việt Nam ta. Trong câu chuyện này, hai người đi săn cùng rơi vào một tình thế chung: nếu cả hai cùng im lặng chờ hươu đến rồi cùng nổ súng thì thành công của cuộc đi săn sẽ rất lớn; vừa săn được hươu, vừa cùng có tình hợp tác. Thế nhưng, mỗi người đi săn đều lần lần bán với những câu hỏi và toan tính riêng: “nếu hươu không đến thì tôi lấy gì ăn cho gia đình mình?” và “nếu người kia nổ súng bắn con thỏ cho riêng anh ta thì hươu sẽ không tới và tôi nay chỉ gia đình anh ta có ăn trong khi gia đình mình sẽ đói”. *Ham muốn nhỏ, sợ rủi ro, thiếu lòng tin vào đồng đội, và sự thiếu vắng một thiết chế hiệu lực cho thực thi cam kết* là những lý do thúc đẩy mỗi người đi săn nổ súng bắn thỏ. Cách chọn bắn thỏ càng trở nên phổ biến khi mỗi người đi săn đều đủ thính tai, tinh mắt để một mình bắn thỏ mà không cần đến sự giúp đỡ của đồng bạn. Trong bối cảnh này, tinh thần hợp tác của cộng đồng sẽ mỗi ngày một giảm sút nếu có nhiều người trong cộng đồng phát đạt nhờ những phát súng bắn thỏ. Tình thế và động thái này dường như đang phổ biến trong cộng đồng chúng ta; và đó có lẽ là một